

Navne stod med spærrede Typer — Ørstedes Navn fandtes med smaa Typer i en lille Notits! Ja, det er vist i Virkeligheden Udtryk for, hvad man udenfor Danmarks Grænser ved om Ørsted. Jeg skal ikke kunne sige, om noget lignende gælder for Navnet Rask; men jeg skulde dog tro, at vi nu har Videnskabsmænd, hvis Navne er mere kendte end Rasks, jeg tænker f. Eks. paa Vilhelm Thomsens. Alligevel finder jeg det saare rigtigt at tillægge Fonden Navn efter disse to ældre fremragende Repræsentanter for og ledende Mænd i dansk Videnskab. Der er ogsaa dermed antydet, at Fonden vil have at virke ikke alene for Aandsvidenskab, men ogsaa for den eksperimentelle Naturvidenskab, de to Sider af Videnskaben, der supplerer hinanden og ikke kan undvære hinanden. Men naar man nu har udvidet Navnet, ikke villet nøjes med en Betegnelse, der i og for sig tillod at holde Opgaven indenfor noget snævrere Grænser, men har anvist den store Opgave, som ligger i selve Navnet her, og som altsaa netop er indført paa Begæring af den danske Rigsdag, maa man gøre sig klart, at saa kan man heller ikke afvise de Krav, der naturligt maa stilles her i Danmark for at hævde og gennemføre Opgaven i den Form, hvori den nu foreligger.

Der er fra den højtærede Ministers Side henvist til, at vi efter Krigen maa være betænkte paa at hjælpe til at knytte de internationale Forbindelser. Det er en stor og betydningsfuld Opgave, og jeg er ganske enig med den højtærede Minister i, at denne Opgave maa vi for vor Part søge at bidrage til at løse. Den vil naturligvis vise sig overordentlig vanskelig. Den, der har deltaget i de internationale, videnskabelige Kongresser før Krigen, vil have en Følelse af, hvor overordentlig vanskeligt det vil være at komme i Gang igen. Jeg mindes, at jeg i 1912 deltog i en international videnskabelig Kongres i Amerika. Vi havde da de største Vanskeligheder med at forhindre, at Kongressen gik i Stykker paa Grund af Uenighed mellem to Grupper af Videnskabsmænd, paa den ene Side de tysk-østerigske og paa den anden Side de engelsk-franske. Det blev Repræsentanter for de neutrale Stater, som maatte gaa imellem og tilvejebringe Forlig, og det blev ogsaa sagt, i hvert Fald af Amerikanerne, at hvis ikke de mindre europæiske Lande havde været der, havde man ikke kunnet redde Enigheden ud af denne Strid. Men naar det kunde være saa vanskeligt i 1912, hvor meget vanskeligere vil det saa ikke være

i 1920 eller senere? Men Opgaven foreligger og maa løses, og det er ikke mange neutrale Lande, som i Virkeligheden der kan tilbyde sig som Hjælpere. Det er et Mindretal af Lande, de skandinaviske Lande, Holland og Svejts, og dermed er omtrent Rækken ude, de andre vil enten være for periferiske, maaske Spanien undtagen, eller have for ringe Vægt i videnskabelig Retning til, at de kan betyde noget som Centrum, som Formidlere, som Mellemmænd. Blandt de nævnte Stater maa ganske særlig Danmark, Holland og Svejts komme i Betragtning, dels paa Grund af deres hele internationale Stilling og dels paa Grund af deres Beliggenhed. Men det er klart, at der vil komme til at paahvile hvert af disse Lande betydelige internationale Opgaver af forskellig Art, for Svejts's Vedkommende ganske særlig, hvis „Folkernes Forbund“ faar Sæde der. Selvfølgelig vil ogsaa Sverige og Norge kunne virke paa samme Maade, men det vil altid komme til at betyde noget, at København ligger saa meget nærmere Centerne og af forskellige Grunde har særlige Betingelser for at blive Mødested.

Alle disse Opgaver vil kræve Midler, og de vil kræve deres Part af, hvad der her er stillet til Disposition. Men skal man samtidig tænke sig den oprindelige Opgave ogsaa løst derigennem, at der her i Danmark skabes om end blot nogle ganske faa eller maaske endog kun et ganske enkelt akademisk Institut, som optager videnskabelige Opgaver til selvstændig Forskning, uden at Forskerne i den daglige Gerning af anden Art anvender deres bedste Kræfter, saa vil allerede en saadan Opgave i vor Tid kræve betydelige Midler. Det begrænses ikke til Lønninger til Videnskabsmændene, dertil kommer ogsaa de Redskaber, de Apparater og Indretninger, der skal til for den eksperimentelle Videnskab. Det er muligt, at det for Sprogvidenskab og andre Sider ligger noget lettere, men det ligger naturligt for mig at tænke navnlig paa den Side, jeg har lidt Kendskab til, den naturvidenskabelige, og der vil det vise sig, at de Midler, som her stilles til Raadighed, vel kan føre et godt Stykke frem, men vil ikke være i Stand til at løse Opgaven i sit fulde Omfang. Jeg ser imidlertid i den Maade, hvorpaa Sagen er blevet modtaget, og i den Udvikling, den har faaet her i Rigsdagen, et Varsel om, at Regering og Rigsdag ikke vil vige tilbage for at gaa videre ad samme Vej og ikke vil tro, at man i vore Dage med Renterne af 5 Mill. Kr. kan løse in-